

Polítiques de prevenció en les societats modernes

Les crisis i la resiliència

És necessari preparar-se per prevenir els desastres i millorar la capacitat d'oposar-hi resistència

ELISABET
Viladomiu

l'any 2013 es van produir 308 catàstrofes a tot el planeta, 150 de les quals van tenir una causa natural i 158 una causa humana. Aquestes crisis van provocar, en conjunt, gairebé 26.000 morts i unes pèrdues econòmiques de 140.000 milions de dòlars. Ara bé, més enllà de la magnitud de les xifres, sens dubte el més preocupant és la tendència creixent d'aquest tipus d'episodis. Així, si a principis de la dècada dels anys 70 del segle passat anualment es registraven unes 30 catàstrofes naturals a tot el món, 40 anys més tard se'n registren aproximadament unes 140, i els experts no dubten a afirmar que, en un futur no gaire llunyà, els efectes del canvi climàtic augmentaran la freqüència i la intensitat d'aquests impactes.

Ara bé, ¿a què ens referim quan parlem de crisi o, més exactament, de crisi amb efectes catastròfics? Es tracta de situacions poc probables però que, quan succeeixen, produeixen un gran impacte i els seus efectes perduren en el temps. L'estudi empíric d'aquest tipus de successos posa de manifest tres qüestions bàsiques. Primer, que el risc zero no existeix. Segon, que les crisis no les provoquen només els fets, sinó també, i molt especialment, la manera de reaccionar davant

aquests fets. I tercer, que tenint en compte la gravetat de la situació descrita inicialment, és evident que cal preparar-se. És a dir: hem de posar en marxa un pla de treball sistemàtic per prevenir, anticipar i minimitzar tant els riscos com els efectes de les crisis.

El concepte de resiliència, en física de materials, significa la capacitat d'un cos per resistir un xoc, és a dir per mantenir les seves característiques inicials, i de ser capaç, una vegada produït l'impacte, de recuperar en un breu període de temps les seves propietats originals. No va ser fins després de la segona guerra mundial quan, amb l'estudi de les persones que havien aconseguit sobreviure a l'Holocaust, la psicologia i, més en general, el conjunt de les ciències socials, va adaptar i va ampliar el significat del terme per caracteritzar aquelles persones que, malgrat haver nascut o haver viscut en situacions d'alt risc i extremadament hostils, aconseguïen desenvolupar-se de forma psicològicament sana i humanament exitosa.

SOTA el títol *Assegurant la resiliència en un món ple de riscos* s'ha celebrat recentment a Orlando (EUA) la 50a Conferència del Disaster Recovery Journal, un dels esdeveniments més importants en aquesta matèria a nivell mundial. D'entre

FRANCINA CORTÉS

els múltiples aprenentatges i experiències ens agradaria destacar aquí els següents. Per un costat s'ha de tenir present que la gestió dels riscos i les crisis es troba en constant evolució. Al principi, l'objectiu era aconseguir una bona «recuperació després dels desastres», més tard es parlava de la importància d'una bona «gestió del risc» i ara es posa l'èmfasi en la «construcció d'organitzacions i societats resilents», és a dir, amb capacitat per resistir les crisis.

Per una altra banda, l'enfocament a l'hora de fer front a les crisis depèn bàsicament del substrat cultural del país en qüestió. Així, per exemple, els nord-americans accentuen els conceptes d'autoprotecció del ciutadà i de *business continuity* (certificant, una vegada més, la supremacia de l'individu i la importància de l'economia), mentre que

en el nostre context europeu un dels elements d'atenció primordial és la col·laboració públicoprivada, des del pressupòsit que l'esfera governamental hi ha de jugar un paper clau. I, finalment, si en algun punt hi ha consens generalitzat entre tots els experts és precisament en la necessitat de preparar-se, de fomentar la col·laboració, de compartir els recursos i l'experiència, de formar experts i desenvolupar les competències necessàries per poder prevenir i minimitzar els impactes de les crisis.

FA QUATRE anys l'Institut Cerdà va posar en marxa el Servei de Suport a la Gestió de Crisi, una iniciativa pionera a nivell europeu i mundial, que promou la col·laboració i l'aprenentatge permanent d'un grup d'empreses de diversos sectors. La Conselleria d'Interior de la Generalitat és un actor clau en aquest procés, i, sens dubte, existeix un enorme potencial per desenvolupar la col·laboració públicoprivada en aquest àmbit. Per una altra banda, l'establiment de l'Oficina de la UNHabitat a Barcelona per promoure i millorar la qualitat de vida a les ciutats d'arreu del món, ha de ser interpretat com a reconeixement al paper líder que històricament ha jugat la ciutat en aquest terreny. Si som capaços de remar en la mateixa direcció, Barcelona i Catalunya poden convertir-se en centre d'excel·lència en la gestió de riscos, crisi i resiliència. ▬
Directora de la Divisió de Serveis de l'Institut Cerdà.